

A Levegő Munkacsoport állásfoglalása az áfa-mértékek átalakításáról

A Gazdasági Versenyképesség Kerekasztal 2007. december 17-én elfogadott álláspontja az adó- és járulékrendszer célszerű átalakításáról az áfamérték szétbontását javasolja, vagyis a korábbiakhoz hasonlóan a jelenleginél magasabb normál kulcs, egy alacsonyabb kedvezményes kulcs bevezetését szorgalmazza. A szálláshely-szolgáltatásra pedig egy különlegesen kedvezményes kulcsot javasol.

Az áfa 25 százalékos mértéke 2006 januárjában (az üzemanyagokra vonatkozóan pedig már 3 hónappal korábban) 20 százalékosra csökkent. A 2006. évi választásokat követően pedig a kedvezményes, 15 százalékos áfa-mérték 20-ra emelkedett. Az elmúlt időszak bebizonyította, hogy ezek a lépések elhibáztak voltak az alábbi okok miatt:

- Az áfa felső mértéke csökkentésének hasznát nagyobb részben az importőrök és a kereskedők fölötték le, annak csak kisebb része mérsékelte az árak szintjét.
- Növekedtek a társadalmi különbségek, és még inkább sérült az arányos közteherviselés alkotmányos elve. Ennek az az oka, hogy a gazdagabb rétegek sokkal többet fogyasztottak és fogyasztanak azokból a termékekből, amelyek korábban 25%-os áfa-mérték alá estek, és így a felső áfa-mérték csökkentése elsősorban nekik kedvez. A szegényebb rétegek kiadásainak közel fele a korábban 15%-os áfa-körbe tartozó termékekre esett és esik (főleg élelmiszer), a gazdagabbaknál viszont jóval alacsonyabb ez az arány.
- Az áfa-módosítás hátrányosan érintette Magyarország versenyképességét amiatt is, hogy az importált termékek mintegy 70 százaléka a korábbi a 25%-os áfa-mérték alá esett és esik, tehát 2006-tól kezdve az import ilyen előnyben részesült. Ugyanakkor a korábban 15%-os áfa-mérték alá eső termékek (főleg élelmiszer) és szolgáltatások mintegy 80 százaléka hazai..
- Az áfa-csökkentés kedvezőtlenül hatott a környezet állapotára. Olcsóbbá váltak például egyes meg nem újuló energiatípusok, valamint a személy- és tehergépkocsik üzemeltetése. Igaz, hogy a környezet védelmét szolgáló egyes termékek, tevékenységek áfája is csökkent, azonban összességében a környezetet súlyosan terhelő tevékenységek javára billen a mérleg, mégpedig jelentős mértékben.
- A 2005-2006. évi áfa-csökkentés 200–250 milliárd forinttal apasztotta le az állam bevételeit, míg az emelés (15-ről 20 százalékra) éves szinten csak 100-150 milliárd forint többletbevételt jelentett a későbbiekben, maradt tehát egy több mint 100 milliárdos¹ költségvetési „lyuk”. Ez súlyosan rontotta az ország versenyképességét és a magyar gazdaságpolitika hitelét.

¹ A KSH Magyarország Nemzeti Számlái szerint 2005-ben 1856,5 milliárd Ft, 2006-ban csak 1800,3 milliárd Ft volt az áfából származó bevétel. Ha csak a fogyasztói ár 3,9 százalékos növekedésének hatásával számolunk, akkor az áfaváltozás miatti bevételkiesés 130 milliárd Ft-ot tett ki.

Beigazolódhat tehát a Magyar Bankszövetség 2005. novemberi állásfoglalásában leírtak: *„A jövő évi módosítások közül nagyságrendjénél fogva az áfa a legjelentősebb. Hatására kevésbé térnénk el az uniós tagországoktól a normál kulcs mértékében. A jövő évi meghatározó adópolitikai lépésnek, vagyis az áfa csökkentésnek érdemleges versenyképesség-javító hatása nincs. A maximális áfa kulcs csökkentése persze hosszútávon indokolt lehet az európai piac (és ebben az árak) egységesebbé tétele jegyében (az EU vonatkozó előírása a normál kulcs minimumát 15%-ban rögzíti). Közvetlen versenyképességi kérdéstről – eltérően a tb-járulék mértékétől – itt nincs szó, ellenben az amúgy is rossz költségvetési pozíciót tovább rontó hatása miatt igencsak kockázatos a lépés, ráadásul újra táplálhatja a fogyasztás növekedését, miközben nagy nehezen éppen csak sikerült úrrá lenni egy – szintén magunk által előidézett mesterséges – fogyasztási boomon.”*²

Hasonlóképpen vélekedik Futó Péter, a Munkáltatók és Gyáriparosok Országos Szövetségének elnöke, aki kijelentette: *„örültségnek tartják azt, hogy a választási kampány keretében 25 százalékról 20 százalékra csökkentették az áfát.”*³

Az Európai Unió legtöbb országában több áfa-kulcs létezik és a kedvezményes kulcsokat széles körben alkalmazzák. Ennek főleg hazai gazdaság előnyben részesítése, a foglalkoztatás elősegítése, a szociális szempontok érvényesítése, valamint környezetvédelem a célja.

A fentebb felsorolt kedvezőtlen hatások miatt célszerű a két termékcsoport áfa-mértékét visszaállítani a korábbi szintre. Ebben az esetben, vagyis amikor a két kulcs különbsége 10 százalékpont lesz, a központi költségvetés többletbevétele 2009-ben 150 milliárd forintot tesz ki (a kormány által előirányzott inflációval számolva).

Szükségesnek tartjuk egyes, fajlagosan magas élőkommunikáció-igényű szolgáltatások 5%-os áfa mérték alá történő besorolását. Elsősorban a következők területek tartoznának ebbe körbe:

- a tömegközlekedés (államháztartási kihatása évi 24 milliárd forint),
- a vendéglátás (65 milliárd forint),
- a lakásfelújítás (12 milliárd forint),
- a kulturális szolgáltatások (16 milliárd forint),
- a kutatás és kísérleti fejlesztés, a környezetvédelmi szakmai tervezés, szakértés, a környezeti elemek laboratóriumi vizsgálata, elemzése.

Ezek a tételek összesen mintegy 120 milliárd forint közvetlen államháztartási bevétel-elmaradással járnának. Bár így a javasolt intézkedések összesen csak mintegy 30 milliárd forint közvetlen költségvetési többletbevételt eredményeznének, ugyanakkor kedvezően hatnának a foglalkoztatásra és a versenyképességre, ami viszont növelné az államháztartás bevételeit.

Az Európai Unió – Kovács László adóügyi biztos kezdeményezésére – át-

² **A gazdaságpolitika 2005-ben – helyzetértékelés és javaslatok.** (Az anyag banki szakértők elemzése alapján készült. Az anyagban foglaltak a Magyar Bankszövetség Elnökségének álláspontját tükrözik.) Budapest, 2005. november 21.:

http://www.bankszovetseg.hu/anyag/feltoltott/Gazdasagpolitika_2005.doc

³ **A fogyasztást terhelő adók emelését javasolja a MGYOSZ elnöke.** Világgazdaság, 2008. május 21. <http://www.vilaggazdasag.hu/index.php?apps=cikk&cikk=223171>

menetileg az újonnan csatlakozott országok számára is lehetővé tette az élőmunka-igényes termékekre és szolgáltatásokra a legkedvezőbb áfa-mérték alkalmazását. Bár ezek összességében nem jelentenek komolyabb tételeket, azonban jelzik a változás irányát az EU-on belül a munkaigényes szolgáltatások további kedvezményezése iránt. Ezt a kedvezményt azonnal (2008. július 1-jétől) is igénybe lehetne venni, de legkésőbb 2009. január 1-től célszerű bevezetni.

A KPMG Tanácsadó Kft. nemrég megjelent, „A szállodaipart érintő áfakulcs csökkentésének várható gazdasági hatásai Magyarországon” című tanulmánya alátámasztja, hogy az áfa ilyen csökkentése kedvezően hatna a versenyképességre és a foglalkoztatottságra, és ennek következtében néhány éven belül az államháztartás így keletkező többletbevételei ellentételeznék az áfa csökkentése miatti bevételkiesést. (Bár a tanulmány csak a szállodaiparra terjed ki, következtetései érvényesek a többi élőmunka-igényes szolgáltatásra is.) Az áfakulcs változtatás sokoldalúan hat a hazai gazdaság növekedésére többek között az importvédelem, valamint a hazai munkaigényes termékek és szolgáltatások iránti keresletnövekedése révén.

Az áfa javasolt változtatásai megfelelnek az Európai Unió jogszabályi előírásainak. Bár adótechnikailag bonyolultabb végrehajtást eredményeznek, mint az egykulcsos áfa-rendszer, a várható előnyök sokszorosan meghaladják a hátrányokat.

Az áfa javasolt átalakításának rendkívül kedvező hatása lenne: az élelmiszerek és az élőmunka-igényes szolgáltatások ára csökkenne, az ipartermékek ára viszont az óriási kínálat következtében csak mérsékelten emelkedne. Összességében az árszint legalább egy százalékkal csökkenne, a költségvetés bevétele viszont több tíz milliárd forinttal növekedne. A szennyező termékek forgalma mérséklődne, a környezetkímélőbb tevékenységek (például tömegközlekedés) iránti kereslet viszont növekedne. Az intézkedések együttes hatása következtében fokozódna az élőmunka iránti igény is. Az áfakulcsok változtatásának nemzetgazdasági szintű hatását jól szemlélteti, hogy mintegy 15 000 milliárd Ft tömegű végfogyasztást érint. Tehát úgy járulhat hozzá hatalmas mértékben a nemzetgazdaság szerkezetének korszerűsítéséhez és foglalkoztatottság növeléséhez, hogy nem veszélyezteti az államháztartás egyensúlyát, sőt, már 2009-től kezdve javítja azt a gazdaság versenyképesebbé tételével és a foglalkoztatottság növelésével.

Budapest, 2008. május 30.